5/IX/3

Usmernenie
generálneho riaditeľa sekcie ochrany prírody a tvorby krajiny Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky k zabezpečeniu starostlivosti o chránené živočíchy

Určené: odborom starostlivosti o životné prostredie okresných úradov
Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
Sekcia ochrany prírody a tvorby krajiny
Číslo: 3/2014 - 2.
Bratislava, 29. mája 2014

Vybavuje: Mgr. Ján Jenčo
Číslo telefónu: 02/5956 2106

Čl. I.
Všeobecné ustanovenia

(1) Podľa § 103 ods. 2 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 543/2002 Z. z.“) *každý, kto nájde živého jedinca chráneného druhu rastlín a živočíchov, je povinný vydať ho jeho vlastníkovi. Ak vlastník nie je známy, je nálezca povinný odovzdať ho orgánu ochrany prírody. Ak sa oň vlastník neprihlási do troch mesiacov, prepadá do vlastníctva štátu, ktorého správcom je ministerstvo. Nálezca alebo ten, kto sa o nájdené chránené druhy stará, má nárok na náhradu výdavkov spojených so starostlivosťou o nájdený chránený druh a nálezné; nárok na nálezné nevzniká v prípade, ak sa preukáže, že nájdený druh pochádza z voľnej prírody. Na správu takýchto jedincov chránených rastlín a chránených živočíchov sa vzťahuje § 94 zákona č. 543/2002 Z. z. s výnimkou § 94 ods. 4 zákona č. 543/2002 Z. z.*

(2) Podľa § 68 písm. i) zákona č. 543/2002 Z. z. sa orgánom ochrany prírody príslušným na konanie podľa § 103 ods. 2 zákona č. 543/2002 Z. z. rozumie okresný úrad. Pre účely tohto usmernenia sa okresným úradom rozumie okresný úrad, odbor starostlivosti o životné prostredie, ak v texte nie je určené inak.

(3) Podľa § 103 ods. 3 zákona č. 543/2002 Z. z. *sa podľa § 103 ods. 2 zákona č. 543/2002 Z. z. nepostupuje, ak živý jedinec chráneného druhu rastlín a živočíchov je exemplárom podľa osobitného predpisu, s výnimkou ustanovenia o náhrade výdavkov a náleznom a o vylúčení aplikácie § 94 ods. 4 zákona č. 543/2002 Z. z.*

(4) Osobitným predpisom v § 103 ods. 3 zákona č. 543/2002 Z. z. sa rozumie zákon č. 15/2005 Z. z. o ochrane druhov voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich

rastlín reguláciou obchodu s nimi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 15/2005 Z. z.“)

(5) Podľa § 28 ods. 5 zákona č. 15/2005 Z. z. *každý, kto nájde exemplár, je povinný vydať ho vlastníkovi. Ak vlastník nie je známy, nálezca je povinný odovzdať ho okresnému úradu alebo ním poverenej organizácii ochrany prírody a krajiny, ak okresný úrad neurčí inak. Ak sa oň vlastník neprihlási do troch mesiacov od jeho odovzdania, prepadá exemplár do vlastníctva štátu, ktorého správcom je ministerstvo. Na správu takých exemplárov sa vzťahuje § 26 zákona č. 15/2005 Z. z.*

(6) Podľa § 28 ods. 6 zákona č. 15/2005 Z. z. *lehota uvedená v § 28 ods. 5 zákona č. 15/2005 Z. z. sa nevzťahuje na zdravotne poškodené nájdené exempláre preukázateľne pochádzajúce z voľnej prírody, ktoré možno vrátiť do voľnej prírody hneď, ako sú schopné samostatného života v nej.*

(7) Podľa § 35 ods. 6 zákona č. 543/2002 Z. z. *každý, kto nájde chorého, zraneného, poškodeného alebo uhynutého chráneného živočícha, ktorý nie je druhom podľa § 35 ods. 4 zákona č. 543/2002 Z. z. (ďalej len „celoročne chránený živočích“), v jeho prirodzenom prostredí alebo ten, kto celoročne chráneného živočícha pochádzajúceho z voľnej prírody náhodne odchytí, zraní alebo usmrtí, je povinný to bezodkladne oznámiť spolu s opisom situácie, ako k jeho nálezu, zraneniu alebo usmrteniu došlo, organizácii ochrany prírody, ktorá určí ďalšie nakladanie s ním. Ak je nálezom chránený živočích, ktorý je poľovnou zverou, oznámi nález okresnému úradu.*

(8) Organizáciou ochrany prírody príslušnou na konanie podľa § 35 ods.6 zákona č. 543/2002 Z. z. sa podľa § 65a ods. 1 a ods. 2 písm. c) zákona č. 543/2002 Z. z. rozumie Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky (ŠOP SR).

(9) Podľa § 63 ods. 3 zákona č. 274/2009 Z. z. o poľovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 274/2009 Z. z.“) *usmrtená zver, ktorá bola nájdená na nepoľovných plochách, alebo zranená zver, ktorá prebehla alebo preletela na nepoľovné plochy, patrí užívateľovi najbližšieho poľovného revíru. Ak ide o zver, ktorá je zároveň celoročne chráneným živočíchom, užívateľ najbližšieho poľovného revíru zabezpečí oznámenie nálezu takejto zveri príslušnému orgánu ochrany prírody, ktorý určí spôsob ďalšieho nakladania s ňou podľa osobitného predpisu.*

(10) Podľa § 63 ods. 5 zákona č. 274/2009 Z. z. *ak došlo k nálezu usmrtenej zveri alebo zranenej zveri v poľovnom revíri, je povinný užívateľ poľovného revíru zistiť príčinu usmrtenia zveri alebo zranenia zveri. Ak sa preukáže, že táto zver bola usmrtená alebo zranená v rozpore s týmto zákonom, je povinný nález bezodkladne oznámiť Policajnému zboru. Ak ide o celoročne chránenú zver, oznámi nález aj orgánu ochrany prírody, ktorý určí spôsob ďalšieho nakladania s ňou podľa osobitného predpisu.*

Čl. II.
Vzťahy medzi dotknutými predpismi

(1) Vyššie uvedené ustanovenia zákona č. 15/2005 Z. z., zákona č. 543/2002 Z. z. a zákona č. 274/2009 Z. z. sú vo vzájomnom vzťahu špeciálnej a všeobecnej úpravy.

(2) Ustanovenia zákona č. 15/2005 Z. z. upravujúce starostlivosť o exemplár majú prednosť pred ustanoveniami zákona č. 543/2002 Z. z. a zákona č. 274/2009 Z. z. upravujúcimi starostlivosť o chránené živočíchy a chránené živočíchy, ktoré sú zároveň poľovnou zverou.

(3) Ustanovenie § 35 ods. 6 zákona č. 543/2002 Z. z. upravujúce starostlivosť o hendikepované chránené živočíchy má prednosť pred ustanovením § 103 ods. 2 zákon č. 543/2002 Z. z. upravujúcim starostlivosť o všetky nájdené chránené živočíchy.

(4) Ustanovenia § 35 ods. 6 druhá veta zákona č. 543/2002 Z. z. v spojení s § 63 ods. 3 a ods. 5 zákona č. 274/2009 Z. z. upravujúce starostlivosť o hendikepované chránené živočíchy, ktoré sú zároveň poľovnou zverou, má prednosť pred ustanovením § 35 ods. 6 prvá veta zákona č. 543/2002 Z. z. upravujúcim starostlivosť o hendikepované chránené živočíchy, ktoré nie sú poľovnou zverou.

Čl. III.
Určenie zodpovedného subjektu

(1) Pre účely určenia starostlivosti o **chráneného živočícha** je v prvom rade potrebné rozlíšiť, či ide o chráneného živočícha, ktorý

a) **je exemplárom** alebo
b) **nie je exemplárom**.

(2) Ak ide o **chráneného živočícha, ktorý je exemplárom**, je jeho nálezca povinný postupovať výlučne podľa ustanovenia § 28 ods. 5 zákona č. 15/2005 Z. z., teda odovzdať ho vlastníkovi a ak jeho vlastník nie je známy, tak miestne príslušnému okresnému úradu alebo okresným úradom poverenej organizácii ochrany prírody a krajiny, ak okresný úrad neurčí inak. So zreteľom na uvedené odporúčame okresným úradom, aby na konanie podľa § 28 ods. 5 zákona č. 15/2005 Z. z. poverili ŠOP SR. Vzor poverenia uvádza príloha č. 1 k tomuto usmerneniu.

(3) Zákonná úprava starostlivosti o exemplár podľa zákona č. 15/2005 Z. z. nerozlišuje medzi hendikepovaným živočíchom a nehendikepovaným živočíchom, preto je v prípade nálezu akéhokoľvek živočícha, ktorý je exemplárom, potrebné postupovať podľa § 28 ods. 5 zákona č. 15/2005 Z. z.

(4) V prípade nálezu **chráneného živočícha, ktorý nie je exemplárom,** je potrebné rozlíšiť, či ide o živočícha, ktorý

a) **je hendikepovaný** alebo
b) **nie je hendikepovaný**.

(5) Ak ide o **chráneného živočícha, ktorý nie je exemplárom a nie je ani hendikepovaným živočíchom**, je jeho nálezca povinný postupovať zmysle § 103 ods. 2 zákona č. 543/2002 Z. z. a odovzdať ho vlastníkovi a ak jeho vlastník nie je známy, tak miestne príslušnému okresnému úradu.

(6) V prípade nálezu **chráneného živočícha, ktorý nie je exemplárom a je hendikepovaným živočíchom**, je ďalej potrebné rozlíšiť, či ide o živočícha, ktorý

a) **je celoročne chránený** alebo

b) **nie je celoročne chránený**.

(7) Starostlivosť o **chráneného živočícha, ktorý nie je exemplárom, je hendikepovaným živočíchom a nie je celoročne chráneným živočíchom** zákon č. 543/2002 Z. z. a ani zákon č. 274/2009 Z. z. bližšie neupravujú. Podľa § 65a ods. 2 písm. b) zákona č. 543/2002 Z. z. ŠOP SR však je oprávnená zabezpečiť starostlivosť o takéhoto živočícha po dohode s užívateľom príslušného poľovného revíru, nakoľko všetky tieto druhy sú zároveň aj poľovnou zverou.

(8) V prípade nálezu **chráneného živočícha, ktorý nie je exemplárom, je hendikepovaným a celoročne chráneným živočíchom**, je ďalej potrebné rozlíšiť, či ide o živočícha, ktorý

a) **je poľovnou zverou** alebo
b) **nie je poľovnou zverou**.

(9) Ak ide o **chráneného živočícha, ktorý nie je exemplárom, je hendikepovaným živočíchom, je celoročne chráneným živočíchom a zároveň je poľovnou zverou**, tak nálezca je povinný jeho nález podľa § 35 ods. 6 druhá veta zákona č. 543/2002 Z. z. oznámiť okresnému úradu, ktorý podľa § 63 ods. 3, resp. ods. 5 zákona č. 274/2009 Z. z. určí ďalšie nakladanie s týmto živočíchom.

(10) Ak ide o **chráneného živočícha, ktorý nie je exemplárom, je hendikepovaným živočíchom, je celoročne chráneným živočíchom a zároveň nie je poľovnou zverou**, tak nálezca je povinný jeho nález podľa § 35 ods. 6 prvá veta zákona č. 543/2002 Z. z. oznámiť ŠOP SR, ktorá zároveň určí nakladanie s týmto živočíchom.

(11) Ustanovenie § 103 ods. 2 zákona č. 543/2002 Z. z. platí v obidvoch prípadoch primerane.

(12) Pre účely rýchleho a odborného zásahu v prípade nálezu hendikepovaného živočícha je potrebné, aby mu náležitá starostlivosť bola poskytnutá prednostne zamestnancami ŠOP SR, ktorí disponujú dostatočnými kapacitami na jej zabezpečenie a zároveň môžu podľa § 35 ods. 6 prvá veta zákona č. 543/2002 Z. z. určiť ďalšie nakladanie s ním.

(13) Uvedené platí aj v prípade nálezu celoročne chráneného živočícha, ktorý je poľovnou zverou, s výnimkou určenia ďalšieho nakladania so živočíchom. V takomto prípade ŠOP SR podľa § 35 ods. 6 druhá veta zákona č. 543/2002 Z. z. bezodkladne oznamuje nález okresnému úradu, ktorý následne, v súčinnosti s užívateľom príslušného poľovného revíru, podľa § 63 ods. 3, prípadne ods. 5 zákona č. 274/2009 Z. z. určí ďalšie nakladanie s dotknutým živočíchom, rešpektujúc oprávnené požiadavky užívateľa príslušného poľovného revíru.

(14) Zjednodušenú schému pre určenie subjektu príslušného zabezpečiť starostlivosť o chráneného živočícha uvádza príloha č. 2 k tomuto usmerneniu.

Čl. IV.
Rozlišovacie kritériá

(1) **Chránenými živočíchmi** sa podľa § 33 ods. 1 a 3 zákona č. 543/2002 Z. z.

rozumejú jedince druhov európskeho významu a druhov národného významu, ktoré Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky ustanovilo všeobecne záväzným právnym predpisom za chránené živočíchy a taktiež aj jedince všetkých druhov voľne žijúcich vtákov prirodzene sa vyskytujúcich na európskom území členských štátov Európskej únie.

(2) **Exemplárom** sa podľa § 1 písm. a) zákona č. 15/2005 Z. z. v spojení s čl. 2 písm. t) nariadenia Rady (ES) č. 338/97 z 9. decembra 1996 o ochrane druhov voľne žijúcich živočíchov a rastlín reguláciou obchodu s nimi v platnom znení (ďalej len „nariadenie Rady č. 338/97“) rozumie akýkoľvek živočích, či už neživý alebo živý, z druhov uvedených v prílohe A až D nariadenia Rady č. 338/97.

(3) **Hendikepovaným chráneným živočíchom** sa pre účely tohto usmernenia rozumie chránený živočích, ktorý v dôsledku ochorenia, poranenia, poškodenia alebo inej okolnosti pravdepodobne nie je schopný samostatne prežiť vo voľnej prírode. Hendikepovaným chráneným živočíchom sa pre účely čl. I až III tohto usmernenia rozumie aj uhynutý chránený živočích.

(4) **Celoročne chráneným živočíchom** sa podľa § 35 ods. 6 zákona č. 543/2002 Z. z. v spojení s § 35 ods. 4 zákona č. 543/2002 Z. z. rozumie chránený živočích s výnimkou druhov uvedených v § 71 ods. 1 písm. b) vyhlášky Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky č. 344/2009 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon o poľovníctve v znení neskorších predpisov. Celoročne chráneným živočíchom, sa teda rozumie jedinec chráneného druhu živočícha, ktorý nie je jedincom druhu

a) havran čierny (*Corvus frugilegus*),
b) holub hrivnák (*Columba palumbus*),
c) hrdlička záhradná (*Streptopelia decaocto*),
d) hus bieločelá (*Anser albifrons*),
e) hus divá (*Anser anser*),
f) hus siatinná (*Anser fabalis*),
g) chochlačka sivá (*Aythya ferina*),
h) chochlačka vrkočatá (*Aythya fuligula*),
i) jarabica poľná (*Perdix perdix*),
j) jariabok lesný / jariabok hôrny (*Tetrastes bonasia / Bonasa bonasia*),
k) kačica divá (*Anas platyrhynchos*),
l) lyska čierna (*Fulica atra*),
m) sluka hôrna / sluka lesná (*Scolopax rusticola*),
n) sojka obyčajná / sojka škriekavá (*Garrulus glandarius*),
o) straka obyčajná / straka čiernozobá (*Pica pica*),
p) vrana čierna / vrana túlavá (*Corvus corone*) alebo
q) vrana popolavá / vrana túlavá (*Corvus cornix*).

(5) **Celoročne chráneným živočíchom, ktorý nie je exemplárom a zároveň je poľovnou zverou** sa v zmysle vyššie uvedených definícií celoročne chráneného živočícha a exemplára v spojení s prílohou č. 1 k zákonu č. 274/2009 Z. z. rozumie jedinec druhu

a) čajka smejivá (*Chroicocephalus ridibundus / Larus ridibundus*),
b) drozd čvíkota / drozd čvíkotavý (*Turdus pilaris*),
c) holub plúžik (*Columba oenas*),
d) hus krátkozobá (*Anser brachyrhynchus*),

e) hus malá/hus piskľavá (*Anser erythropus*),
f) kačica hvízdárka / kačica hvízdava (*Anas penelope*),
g) kačica chrapka / kačica chrapkavá (*Anas crecca*),
h) kačica chripľavka / kačica chripľavá (*Anas strepera*),
i) kačica lyžičiarka (*Anas clypeata*),
j) kačica ostrochvostá (*Anas acuta*),
k) kavka tmavá (*Corvus monedula / Coloeus monedula*),
l) krkavec čierny (*Corvus corax*),
m) močiarnica mekotavá (*Capella gallinago / Gallinago gallinago*),
n) potápka chochlatá (*Podiceps cristatus*),
o) tetrov hlucháň / hlucháň hôrny (*Tetrao urogallus*),
p) tetrov hoľniak (*Lyrurus tetrix / Tetrao tetrix*),
q) volavka popolavá (*Ardea cinerea*),
r) bobor vodný / bobor eurázijský (*Castor fiber*),
s) hranostaj čiernochvostý (*Mustela erminea*),
t) kamzík vrchovský tatranský (*Rupicapra rupicapra tatrica*),
u) lasica myšožravá (*Mustela nivalis*),
v) los mokraďový (*Alces alces*),
w) svišť vrchovský (*Marmota marmota latirostris*),
x) tchor svetlý / tchor stepný (*Putorius eversmanni / Mustela eversmanni*) alebo
y) zubor hrivnatý / zubor lesný (*Bison bonasus*).

(6) Pre účely poskytnutia komplexného prehľadu si dovoľujeme uviesť, že jedinec druhu
a) drop fúzatý / drop veľký (*Otis tarda*),
b) hrdlička poľná (*Streptopelia turtur*),
c) jastrab veľký / jastrab lesný (*Accipiter gentilis*),
d) kačica chrapačka / kačica chrapľavá (*Anas querquedula*),
e) myšiak hôrny / myšiak lesný (*Buteo buteo*),
f) myšiak severský (*Buteo lagopus*),
g) mačka divá / mačka lesná (*Felis silvestris*),
h) medveď hnedý (*Ursus arctos*),
i) rys ostrovid (*Lynx lynx*) alebo
j) vydra riečna (*Lutra lutra*)
je pre účely tohto usmernenia v prvom rade exemplárom a preto je jeho príslušnosť k celoročne chráneným živočíchom a k poľovnej zveri pre účely určenia subjektu príslušného zabezpečovať starostlivosť o neho irelevantná.

Čl. V.
Záverečné ustanovenia

(1) Hlavným cieľom starostlivosti o hendikepované živočíchy je ich rehabilitácia a následné vypustenie do voľnej prírody. V súvislosti s vypúšťaním chránených živočíchov, ktoré sú poľovnou zverou, a to vrátane druhov, ktoré sú zároveň exemplármi, je potrebné rešpektovať ustanovenie § 22 ods. 4 zákona č. 274/2009 Z. z., podľa ktorého *môže do poľovného revíru vypúšťať zver len užívateľ poľovného revíru. Ak ide o zver, ktorá je po rehabilitácii a je zároveň chráneným druhom živočícha, môže ju po písomnom súhlase užívateľa poľovného revíru a príslušného okresného úradu vypustiť do poľovného revíru aj orgán ochrany prírody a krajiny a organizácia ochrany prírody*. Okresným úradom vydávajúcim súhlas podľa § 22 ods. 4 zákona č. 274/2009

Z. z. sa rozumie okresný úrad, pozemkový a lesný odbor. Písomný súhlas užívateľa poľovného revíru nie je potrebný, ak sa vypúšťa zrehabilitovaný jedinec na území poľovného revíru, v ktorom bol nájdený. Ohlasovacia povinnosť užívateľovi poľovného revíru zostáva zachovaná.

(2) Podľa § 65a ods. 2 písm. f) zákona č. 543/2002 Z. z. *ŠOP SR vedie evidenciu o nájdených chorých, zranených, poškodených, uhynutých a náhodne odchytených, zranených a usmrtených celoročne chránených živočíchov*. Na základe uvedeného je potrebné, aby okresné úrady, ktoré určujú nakladanie s celoročne chránenými hendikepovanými živočíchmi podľa § 63 ods. 3, resp. ods. 5 zákona č. 274/2009 Z. z. zasielali písomné určenia na vedomie riaditeľstvu ŠOP SR.

Čl. VI.
Zrušovacie ustanovenie

Týmto usmernením sa zrušujú usmernenia vo veci starostlivosti o chránené živočíchy vydané pred účinnosťou tohto usmernenia.

Čl. VII.
Účinnosť

Toto usmernenie nadobúda účinnosť dňom jeho vydania.

Mgr. Rastislav Rybanič v. r.
generálny riaditeľ
sekcie ochrany prírody a tvorby krajiny
Ministerstva životného prostredia
Slovenskej republiky

Príloha č. 1 k usmerneniu č. 5/IX/3

Vzor poverenia podľa § 28 ods. 5 zákona č. 15/2005 Z. z.

Okresný úrad XY
Odbor starostlivosti o životné prostredie

Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky
Tajovského 28B
974 01 Banská Bystrica

Okresný úrad XY, odbor starostlivosti o životné prostredie (ďalej len „okresný úrad“) ako príslušný orgán štátnej správy podľa § 5 ods. 1 zákona č. 525/2003 Z. z. o štátnej správe starostlivosti o životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a § 17 písm. l) zákona č. 15/2005 Z. z. o ochrane druhov voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín reguláciou obchodu s nimi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákona č. 15/2005 Z. z.“) týmto listom v súlade s § 28 ods. 5 druhá veta zákona č. 15/2005 Z. z.

p o v e r u j e

Štátnu ochranu prírody Slovenskej republiky so sídlom Tajovského 28B, 974 01 Banská Bystrica, ako organizáciu ochrany prírody a krajiny s celoslovenskou pôsobnosťou, na prijímanie živočíšnych exemplárov a ďalšie nakladanie s nimi v zmysle § 28 ods. 5 druhá veta zákona č. 15/2005 Z. z.

Toto poverenie je účinné odo dňa jeho vydania až kým okresný úrad alebo osobitný predpis neurčí inak.

Podpis vedúceho odboru

Príloha č. 2 k usmerneniu č. 5/IX/3

Schéma pre určenie subjektu príslušného zabezpečiť starostlivosť o chráneného živočícha

